

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2*
DEVELOPMENT OF CHILDHOOD TEACHER COMPETENCY STRENGTHENING
PROGRAM OF ACTIVE LEARNING MANAGEMENT UNDER BURIRAM
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

สุนัฏฐา นวนิล¹, ธัชชัย จิตรนันท์²

Sunattha Nawanin¹, Thatchai Chittranun²

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}

Faculty of Education, Mahasarakham University, Thailand.^{1,2}

Email : 64010581063@msu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 และ 2) ออกแบบ และประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 การดำเนินการวิจัยมีลักษณะเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 248 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ระยะที่ 2 การออกแบบ และประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูปฐมวัยต้นแบบด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบประเมิน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนค่าดัชนีความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมา คือ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และการใช้สื่อ และเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนการวัดและประเมินผลพัฒนาการเรียนรู้นี้ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุด 2. โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับ

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาและกิจกรรม แบ่งออกเป็น 4 Module ได้แก่ Module 1 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ Module 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ Module 3 การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ และ Module 4 การวัดและประเมินผลพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 4) วิธีการพัฒนา ประกอบด้วย การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการปฏิบัติจริง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) และการอบรมเชิงปฏิบัติการ และ 5) การประเมินผล ประกอบด้วย การประเมินความรู้ความเข้าใจของตนเอง ก่อนและหลังการพัฒนา การประเมินความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการพัฒนา ซึ่งผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสองรายการ

คำสำคัญ : 1. การพัฒนาโปรแกรม 2. สมรรถนะครูปฐมวัย 3. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ABSTRACT

The purposes of this study aimed to 1) investigate the current conditions, desirable conditions and the necessary needs for Early Childhood Teacher Competency Strengthening of Active Learning Management for educational institutions under Buriram Primary Educational Service Area Office 2 and 2) Design and evaluate Early Childhood Teacher Competency Strengthening Program of Active Learning Management under the Buriram Primary Educational Service Area Office 2. The research is a combined method research, divided into 2 phases: Phase 1 was a study of the current condition desirable condition and needs for Early Childhood Teacher Competency Strengthening of Active Learning Management. The sample group included educational institution administrators and early childhood teachers under the Buriram Primary Educational Service Area Office 2, a total of 248 people were obtained using a stratified random sampling method. Phase 2 Design and evaluate a program to strengthen early childhood teacher competency in active learning management. The group of informants included 3 early childhood teachers who were role models in active learning management and 5 experts in education by purposive selection. The instruments used to collect data were questionnaires, semi-structured interviews and the assessment of suitability and possibility of the program. The statistics used to analyze the data were percentage, average, standard deviation and PNI.

The research results revealed that: 1. The overall current conditions of active learning management was at a high level. The overall desirable conditions were at the highest level. As for the Necessity Index, it was found that the area with the highest Necessity Index was the organization of learning activities that focused on the

learner, second is the design of learning activities. And using media and technology in learning management, respectively. As for measuring and evaluating learning development It has the lowest need index value. 2. Program to strengthen early childhood teacher competency in active learning management for educational institutions under Buriram Primary Educational Service Area Office 2, it consists of 1) principles, 2) objectives, 3) content and activities; divided into 4 modules: Module 1 designing learning activities, Module 2 organizing learning activities that focus on learners, Module 3 Using media and technology in learning management and Module 4 Measuring and evaluating learning development 4) Development methods include self-learning through actual practice, Professional Learning Community (PLC) and workshops and 5) evaluation, consisting of evaluating one's own knowledge and understanding Before and after development, Assessment of ability to organize active learning activities and evaluating the satisfaction of development participants. The results of evaluating the appropriateness and feasibility of the programs were at the highest level in both items.

Keywords : 1. Program Development 2. Early Childhood Teacher Competency 3. Active Learning Management

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคนที่รัฐต้องจัดให้ เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัย ให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน อย่างเป็นองค์รวมนั้น ครูปฐมวัยต้องอาศัยความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ ทัศนคติ และแรงจูงใจที่มีอยู่ในแต่ละคนที่เกิดจากการพัฒนา นำมาใช้ในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) ซึ่งการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการบูรณาการผ่านการเล่นด้วยการลงมือปฏิบัติจริง โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย จะต้องจัดประสบการณ์ให้ครอบคลุมประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และควรยืดหยุ่นให้มีสาระที่ควรเรียนรู้ที่เด็กสนใจ และสาระที่ผู้สอนกำหนด (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2561) โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กปฐมวัยสนุกกับการเรียน เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาเด็กอย่างรอบด้านทั้งทางกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ ผ่านการลงมือกระทำ (ธัญสุตา จิรจิตตยากร, 2553) เป็นแนวการสอนที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ เด็กมีการเรียนรู้อย่างตื่นตัว มีชีวิตชีวา สร้างความรู้ความเข้าใจ

ในสิ่งที่ตนสนใจ ผ่านการลงมือทำกับวัตถุ มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้แสดงความคิดของตนขณะทำกิจกรรม โดยครูสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียรวิญญู ยินดีสุข, 2561)

จากผลการติดตาม ประเมินผล การบริหารและจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ประจำปี 2564 พบว่า ปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียนในระดับปฐมวัยเกิดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss) ที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการอย่างชัดเจนขาดทักษะต่าง ๆ ที่เด็กในวัยนี้ควรจะได้รับ การเรียนออนไลน์ที่บ้านมีผลทำให้เด็กปฐมวัยมีปัญหาพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสารที่ลดลง ทักษะด้านความสัมพันธ์ถดถอย กลัวการไปโรงเรียน ขาดระเบียบวินัยและความรับผิดชอบจาก การฝึกจากโรงเรียน มีการเรียนรู้ที่ช้าลง ซึ่งไม่สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ที่ต้องการพัฒนาคุณภาพและยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อีกทั้งยังมีปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนที่ขาดแคลนบุคลากร ส่งผลให้มีครูที่จบไม่ตรงสาขาวิชาเข้ามาสอนในระดับปฐมวัย ทำให้การจัดการเรียนการสอนยังทำได้ไม่เต็มที่ ขาด ความเข้าใจในพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนระดับปฐมวัยสู่การพัฒนางานที่เป็นเลิศได้ ส่วนด้านโอกาสทางการศึกษายังคงพบปัญหา เนื่องจากประชากรกลุ่มอายุการศึกษาระดับปฐมวัยมีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีสถานศึกษาขนาดเล็กเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อความคุ้มค่าในการจัดการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2, 2564)

การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องกำกับและติดตามภารกิจ การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ด้วยการเสริมสร้างการพัฒนาครูในระดับปฐมวัยให้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครูปฐมวัย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เพื่อจะได้เข้าใจในสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และนำไปสู่การจัดทำโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มสูงขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

2.2 เพื่อออกแบบ และประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

3.2 ได้โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปขยายผลใช้กับครูปฐมวัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูปฐมวัยต่อไป

3.3 ได้ข้อเสนอแนะโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยผู้วิจัยดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก นำองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้มาสร้างเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) โดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 29 คน และครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 219 คน รวมทั้งสิ้น 248 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ในแต่ละชั้นภูมิใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนของประชากรและตามขนาดของสถานศึกษา และเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales) โดยใช้รูปแบบของ Likert

3) วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 วิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index = PNI)

ระยะที่ 2 ออกแบบและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัย ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

- 1) ศึกษาครูปฐมวัยที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice)
- 2) ยกร่างโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัย ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
- 3) ตรวจสอบยืนยันโปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
- 4) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นด้านการเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

สมรรถนะครู ปฐมวัย ด้านการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้	3.49	0.64	ปานกลาง	4.79	0.18	มากที่สุด	0.37	2
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.45	0.63	ปานกลาง	4.83	0.16	มากที่สุด	0.40	1
3. การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้	3.53	0.51	มาก	4.81	0.19	มากที่สุด	0.36	3
4. การวัดและประเมินผลพัฒนาการเรียนรู้	3.60	0.56	มาก	4.82	0.17	มากที่สุด	0.34	4
รวม	3.52	0.59	มาก	4.81	0.18	มากที่สุด	0.37	

จากตาราง 1 พบว่าสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้าน การวัดและประเมินผลพัฒนาการการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.60$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้าน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 3.45$) สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.83$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.79$) และ ส่วนลำดับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรียงลำดับความสำคัญของ ความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($PNI_{\text{modified}} = 0.40$) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ($PNI_{\text{modified}} = 0.37$) การใช้สื่อ และเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{\text{modified}} = 0.36$) และการวัดและประเมินผลพัฒนาการการเรียนรู้ ($PNI_{\text{modified}} = 0.34$)

5.2 ผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. หลักการ	4.60	0.55	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
2. วัตถุประสงค์	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
3. เนื้อหาและกิจกรรม						
3.1 Module 1 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้	4.40	0.55	มาก	4.20	0.45	มาก
3.2 Module 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
3.3 Module 3 การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
3.4 Module 4 การวัดและประเมินผลพัฒนาการการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
4. วิธีการพัฒนา						
4.1 การฝึกอบรม	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
4.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC)	4.80	0.45	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
4.3 การเรียนรู้ด้วยตนเอง	5.00	0.00	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
5. การประเมินผล						
5.1 การประเมินความรู้ความเข้าใจของตนเอง ก่อนและหลังการพัฒนา	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
5.2 การประเมินความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
5.3 การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการพัฒนา	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.78	0.33	มากที่สุด	4.65	0.40	มากที่สุด

จากตาราง 2 ผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า ความเหมาะสมของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$) ส่วนความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$)

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

6.1 จากผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อาจเพราะครูยังยึดติดกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเดิมที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง เน้นการสอนแบบท่องจำ เพื่อให้เด็กอ่านออก เขียนได้ และยังมีวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่หลากหลาย ขาดการจัดกิจกรรมด้วยกระบวนการกลุ่ม ไม่ค่อยเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น จึงส่งผลให้ด้านนี้มีค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันต่ำที่สุดนั่นเอง ครูจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดกิจกรรมการเรียน

การสอนให้หลากหลาย เปิดโอกาสให้เด็กได้เป็นผู้ริเริ่มด้วยตนเองตามความถนัด ให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม แสดงความคิดเห็น เพื่อสร้างความรู้ใหม่ที่คงทน โดยมีครูเป็นผู้คอยชี้แนะ สอดคล้องกับแนวคิดของ Geven และ Attard (2012) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นวิธีการที่เน้นความต้องการของผู้เรียนมากกว่าการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางทางความรู้ ความคิด โดยเป็นการเปิดโอกาสให้กับผู้เรียนหาความรู้ ศึกษาสิ่งที่อยากรู้ด้วยตนเองโดยครูเป็นผู้แนะนำ ซึ่งสอดคล้องกับสุนิสา ตังตระกูล (2562) ที่วิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จาก 6 องค์ประกอบ 85 ตัวบ่งชี้

สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อาจเป็นเพราะว่า ครูเล็งเห็นว่าการพัฒนาให้เด็กมีทักษะทางสังคม มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับเพื่อน หรือการนำกระบวนการกลุ่มเข้ามาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ได้เร็วยิ่งขึ้น ผ่านการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ความคิดอย่างเต็มที่ หากครูมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้กระบวนการกลุ่มได้ก็จะส่งผลให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของพิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2550) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ แนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ โดยการใช้กระบวนการทางปัญญา (กระบวนการคิด) กระบวนการทางสังคม (กระบวนการกลุ่ม) และให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนการจัดการเรียนเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องจัดให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถและความถนัด เน้นการบูรณาการความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ใช้หลากหลายวิธีการสอน หลากหลายแหล่งความรู้ สามารถพัฒนาปัญญาอย่างหลากหลาย และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ที่ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ว่าเป็นการเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) ด้วยการวิเคราะห์สังเคราะห์และประเมินค่า ผู้เรียนต้องอ่าน เขียน ตั้งคำถาม และถาม อภิปรายร่วมกัน ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยต้องคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับวรนิษฐา เลขนอก (2560) ที่วิจัยเรื่องโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 และพบว่า สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัย ผู้เรียน และด้านหลักสูตรและการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระ การเรียนรู้และด้านการใช้รูปแบบและเทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลาย

ลำดับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า ด้านที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยตัวชี้วัดที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อภิปราย ร่วมกันสรุปความรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม ให้โอกาสและเวลาแก่ผู้เรียนในการใช้ความคิดและแสดงความคิดเห็น อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกระบวนการที่ทำให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และกระบวนการผ่านการลงมือปฏิบัติจริงในสิ่งที่ตนเองสนใจ ส่งผลให้ทักษะและความรู้ที่เกิดขึ้นนั้นคงอยู่กับเด็ก และหากเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม ยิ่งส่งผลให้เด็กเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รู้จักการทำงานร่วมกันกับเพื่อน เกิดปฏิสัมพันธ์และทักษะทางสังคม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการเรียนรู้และใช้ชีวิตต่อไปในอนาคต ดังนั้น ครูจึงต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างหลากหลายรูปแบบเพื่อประโยชน์สูงสุดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่เด็ก สอดคล้องกับแนวคิดของซันธชัย อธิเกียรติ และธนารักษ์ สารเถื่อนแก้ว (2559) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิด และกระบวนการคิดต่าง ๆ ตามความเหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียน ให้อเวลาในการใช้ความคิด และแสดงความคิดเห็น อภิปรายแลกเปลี่ยนร่วมกันสรุปประเด็นที่ได้จากกระบวนการคิดที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ที่กล่าวว่า ครูต้องจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์ ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม สอดคล้องกับกัณตวรรณ มีสมสาร (2560) ที่วิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 และพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 มี 4 ด้าน ดังนี้ ด้านหลักสูตร ด้านการวัดและการประเมินผล ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ และด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

6.2 โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 องค์ประกอบของโปรแกรม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาและกิจกรรม 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การประเมินผล ส่วนผลการประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าก่อนการสร้างโปรแกรม ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดหลักการเกี่ยวกับองค์ประกอบโปรแกรมและขอบข่ายเนื้อหาของโปรแกรม สอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรจันทร์ ภูทะวัง (2565) ที่วิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพบว่า โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบของโปรแกรม คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การประเมินผล การพัฒนา ประกอบด้วย 4 Module

ได้แก่ Module 1 การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Module 2 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก Module 3 การใช้และพัฒนาสื่อ และแหล่งเรียนรู้สำหรับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Module 4 การประเมินผล การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ระยะเวลาการพัฒนา 120 ชั่วโมง วิธีเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้วิธี 1) การเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) การศึกษาดูงาน 3) การอบรม และ 4) การบูรณาการแบบสอดแทรกการปฏิบัติงาน ผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

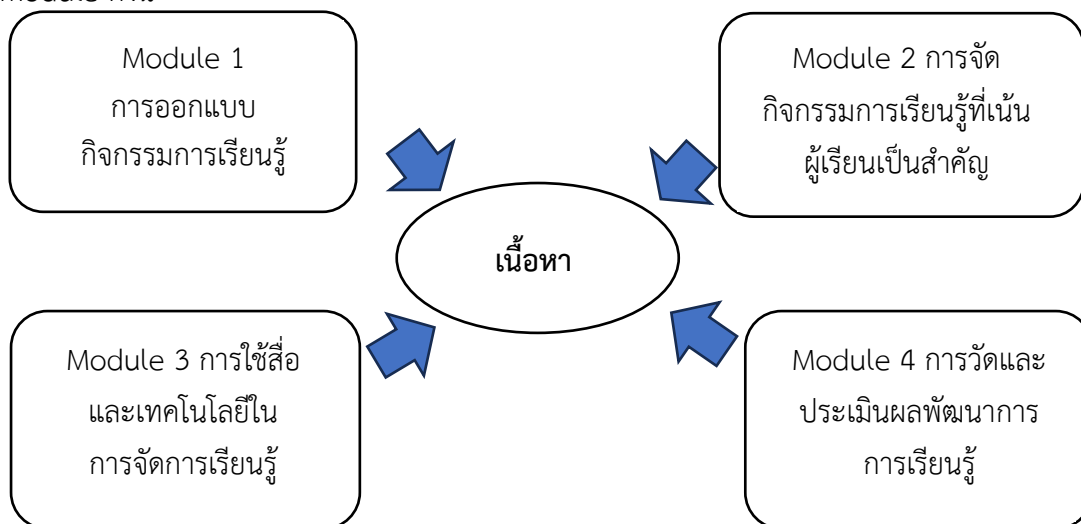
7. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยได้องค์ความรู้ที่ได้รับ คือ โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ประกอบด้วย

1) หลักการ ประกอบด้วย เหตุผลและความจำเป็นในการสร้างโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

2) วัตถุประสงค์ ประกอบด้วย เป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุผลในการใช้โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

3) เนื้อหาของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ประกอบด้วย 4 Module ดังนี้

4) วิธีการดำเนินการ แบ่งระยะการดำเนินการออกเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย (1) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) และ (3) การฝึกอบรม

5) การประเมินผล ประกอบด้วย (1) การประเมินความรู้ความเข้าใจของตนเอง ก่อนและหลังการพัฒนา (2) การประเมินความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และ (3) การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการพัฒนา

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีนโยบายให้ครูปฐมวัยเข้ารับการพัฒนามาตามโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 และควรจัดให้มีระบบการติดตามประเมินผลการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นระยะและต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นให้ครูปฐมวัยและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมีความตระหนักและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้ครูปฐมวัยเกิดความตระหนักและสนใจเข้ารับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการจัดการกิจกรรมที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น การใช้ความคิด แสดงความคิดเห็น อภิปราย และร่วมกันสรุปความรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มของผู้เรียน และผู้บริหารควรให้ความสำคัญและสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมการอบรมเพื่อพัฒนาอย่างจริงจัง มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานของครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบข้อบกพร่องและแนวทางการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

8.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ ควรกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้เกิดความตระหนักในด้านมาตรฐานวิชาชีพและพร้อมพัฒนานตนเอง ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยการสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้เข้ารับการพัฒนามาตามโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 นอกจากนี้ควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนสามารถเลือกโปรแกรมหรือหลักสูตรการอบรมพัฒนาตามความถนัดและความสนใจ

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในตำแหน่งอื่น เช่น ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา บุคลากรทางการศึกษา หรือครูผู้สอนสังกัดอื่น ๆ

8.3.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่เป็นลักษณะของการส่งผลทางตรงและทางอ้อม

8.3.3 ควรมีการวิจัย และพัฒนารูปแบบการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในรูปแบบอื่น ๆ โดยมีวิธีการพัฒนาเสริมสร้างที่หลากหลาย

9. บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ของกระทรวงศึกษาธิการ (เพื่อประกอบการจัดทำค่าของงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2560)**. กรุงเทพมหานคร : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กันตวรรณ มีสมสาร. (2560). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). 7(2). 45–56.
- จันทร์ชัย อธิเกียรติ และธนารักษ์ สารเลื่อนแก้ว. (2559). การสอนแบบทันสมัยและเทคนิควิธีสอน **แนวใหม่**. สืบค้นเมื่อ 11 มิถุนายน 2565. จาก <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/ENEDU/issue/view/888>
- ธัญสุดา จิรจิตตยากร. (2553). **ลัทธิแนวคิด Active Learning เรียนเชิงรุก-ปลูกเด็กสนุกเรียน**. สืบค้นเมื่อ 11 มิถุนายน 2565. จาก <http://www.108kids.com/ลัทธิแนวคิด-active-learning-เรียนเชิงรุก>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 9 (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2561). **การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2550). **ทักษะ 5C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพชรจันทร์ ภูทะวัง. (2565). **การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรนิษฐา เลขนอก. (2560). **โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. (2564). **รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2**. บุรีรัมย์ : กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). **แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้**. กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). **คุณภาพของครูสู่คุณภาพการเรียนรู้ แปลโดย สุรศักดิ์ หลาบมาลา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พรินทิงกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2561). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุนิสา ตั้งตระกูล (2562) การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Geven K. and Attard, A. (2012). Time for Student-Centred Learning. Scotland : Wilson.

10. คำขอบคุณ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สินธวา คามดิษฐ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปมัยอริชัย ที่กรุณาให้ข้อคิดคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ และตรวจสอบข้อบกพร่อง พร้อมกับชี้แนะวิธีการปรับปรุงพัฒนาในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย จนทำให้วิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิจัยครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุน

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์แก่บุคลากรทางการศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ตลอดจนจะเป็นประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ต่อไป